

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 13. februarja 2014*

„Predlog za sprejetje predhodne odločbe — Približevanje zakonodaj — Avtorska pravica in sorodne pravice — Direktiva 2001/29/ES — Informacijska družba — Usklajevanje določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic — Člen 3(1) — Priobčitev javnosti — Pojem — Spletne povezave (‘klikljive povezave’), s katerimi se omogoča dostop do zavarovanih del“

V zadevi C-466/12,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Svea hovrätt (Švedska) z odločbo z dne 18. septembra 2012, ki je prispela na Sodišče 18. oktobra 2012, v postopku

Nils Svensson,

Sten Sjögren,

Madelaine Sahlman,

Pia Gadd

proti

Retriever Sverige AB,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi L. Bay Larsen, predsednik senata, M. Safjan, J. Malenovský (poročevalec), sodnika, A. Prechal, sodnica, in S. Rodin, sodnik,

generalna pravobranilka: E. Sharpston,

sodna tajnica: C. Strömholm, administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 7. novembra 2013,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za N. Svenssona, S. Sjögrena in M. Sahlman O. Wilöf, förbundsjurist,

— za P. Gadd R. Gómez Cabaleiro in M. Wadsted, odvetnika,

— za Retriever Sverige AB J. Åberg, M. Bruder, in C. Rockström, odvetniki,

* Jezik postopka: švedščina.

- za francosko vlado D. Colas, F.-X. Bréchet in B. Beaupère-Manokha, agenti,
- za italijansko vlado G. Palmieri, agent, skupaj s S. Fiorentinom, avvocato dello Stato,
- za vlado Združenega kraljestva J. Beeko, agent, skupaj z N. Saundersom, barrister,
- za Evropsko komisijo J. Samnadda in J. Enegren, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 3(1) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 17, zvezek 1, str. 230).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med N. Svenssonom, S. Sjögrenom, M. Sahlman in P. Gadd ter družbo Retriever Sverige AB (v nadaljevanju: družba Retriever Sverige) zaradi nadomestila za škodo, ki jim je po njihovem mnenju nastala s tem, da so bile na spletno mesto te družbe dodane klikljive spletne povezave (hiperpovezave) do novinarskih člankov, na katerih imajo avtorsko pravico.

Pravni okvir

Mednarodno pravo

Pogodba WIPO o avtorski pravici

- 3 Svetovna organizacija za intelektualno lastnino (WIPO) je 20. decembra 1996 v Ženevi sprejela Pogodbo WIPO o avtorski pravici (v nadaljevanju: Pogodba WIPO o avtorski pravici). Ta pogodba je bila v imenu Evropske skupnosti potrjena s Sklepom Sveta 2000/278/ES z dne 16. marca 2000 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 33, str. 208).
- 4 Člen 1(4) Pogodbe WIPO o avtorski pravici določa, da morajo pogodbenice upoštevati člene od 1 do 21 Konvencije za varstvo književnih in umetniških del, podpisane 9. septembra 1886 v Bernu (Pariški akt z dne 24. julija 1971), v različici po spremembi z dne 28. septembra 1979 (v nadaljevanju: Bernska konvencija).

Bernska konvencija

- 5 Člen 20 Bernske konvencije, naslovljen „Posebni aranžmaji med državami Unije“, določa:

„Vlade držav Unije si pridržujejo pravico sklepati posebne aranžmaje, če bi bili z njimi dane avtorjem širše pravice, kot pa jim jih priznava konvencija, ali če bi vsebovali druge določbe, ki ne bi bile v nasprotju s to konvencijo. Določbe obstoječih aranžmajev, ki ustrezajo zgoraj navedenim pogojem, ostanejo v veljavi.“

Pravo Unije

6 V uvodnih izjavah 1, 4, 6, 7, 9 in 19 Direktive 2001/29 je navedeno:

„(1) Pogodba predvideva ustanovitev notranjega trga in vzpostavitev sistema, ki bo zagotavljal, da se konkurenca na notranjem trgu ne izkrivlja. Uskladitev zakonov držav članic o avtorski in sorodnih pravicah prispeva k uresničitvi teh ciljev.

[...]

(4) Usklajena pravna ureditev avtorske in sorodnih pravic bo zaradi večje pravne varnosti in hkrati z zagotavljanjem visoke stopnje varstva intelektualne lastnine omogočala naložbe v ustvarjalnost in inovacije vključno z omrežno infrastrukturo, kar bo posledično vodilo k rasti in povečani konkurenčnosti evropske industrije tako na področju ponudbe vsebine in informacijske tehnologije kot bolj splošno v celi vrsti industrijskih in kulturnih sektorjev. [...]

[...]

(6) Brez uskladitve na ravni Skupnosti so lahko posledice zakonodajne dejavnosti na nacionalni ravni, ki so se kot odgovor na tehnološke izzive že začele v številnih državah članicah, občutne razlike v varstvu, s tem pa omejitve prostega pretoka storitev in proizvodov, ki vsebujejo intelektualno lastnino oziroma temeljijo na njej, kar vodi k ponovni drobitvi notranjega trga in zakonodajni neskladnosti. Vpliv takšnih zakonodajnih razlik in negotovosti se bo še povečal z nadaljnjim razvojem informacijske družbe, ki je že znatno povečala čezmejno izkoriščanje intelektualne lastnine. Ta razvoj se bo in se mora še razširiti. Večje pravne razlike in nejasnosti pri varstvu lahko ovirajo ekonomije obsega za nove proizvode in storitve, ki vsebujejo avtorsko in sorodne pravice.

(7) Pravni okvir Skupnosti za varstvo avtorske in sorodnih pravic mora biti torej prilagojen in dopolnjen, kolikor je potrebno za tekoče delovanje notranjega trga. Zato je treba prilagoditi nacionalne predpise o avtorski in sorodnih pravicah, ki se znatno razlikujejo od ene do druge države članice oziroma povzročajo pravne nejasnosti, ki ovirajo tekoče delovanje notranjega trga ter pravilen razvoj informacijske družbe v Evropi, nedoslednim nacionalnim odzivom na tehnični razvoj pa se je treba izogniti, medtem ko razlik, ki ne prizadenejo delovanja notranjega trga, ni treba odstraniti ali preprečiti.

[...]

(9) Vsakršno usklajevanje avtorske in sorodnih pravic mora temeljiti na visoki stopnji varstva, kajti takšne pravice so za intelektualno ustvarjanje bistvenega pomena. Njihovo varstvo pomaga zagotoviti ohranjanje in razvoj ustvarjalnosti v interesu avtorjev, izvajalcev, producentov, potrošnikov, kulture, industrije in javnosti nasploh. [...]

[...]

(19) Moralne pravice imetnikov pravic se morajo izvajati po zakonih držav članic in določbah Bernske konvencije [...], Pogodbe WIPO o [avtorski pravici] in Pogodbe WIPO o izvedbah in fonogramih. [...]"

7 Člen 3 navedene direktive določa:

„1. Države članice predvidijo za avtorje izključno pravico, da dovolijo ali prepovejo vsakršno obliko priobčenja njihovih del javnosti, po žici ali na brezžični način, vključno z dajanjem svojih del na voljo javnosti tako, da imajo člani javnosti do njih dostop s kraja in v času, ki si ju izberejo sami.

[...]

3. Pravice iz odstavka 1 in 2 se ne izčrpajo z nobenim dejanjem priobčitve javnosti oziroma dajanja na voljo javnosti, kot ju določa ta člen.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 8 Pritožnice v postopku v glavni stvari, vse po poklicu novinarji, so napisale članke, ki so bili objavljeni v časopisu *Göteborgs-Posten* in na spletnem mestu časopisa *Göteborgs-Posten*. Družba Retriever Sverige upravlja spletno mesto, na katerem svojim strankam glede na njihove potrebe zagotavlja sezname klikljivih spletnih povezav do člankov, ki jih objavljajo druga spletna mesta. Med strankami v postopku ni sporno, da so bili ti članki na spletnem mestu časopisa *Göteborgs-Posten* prosto dostopni. Pritožnice v postopku v glavni stvari trdijo, da stranka ob kliku na eno od teh povezav ne dobi jasnega vtisa, da je bila zaradi dostopa do dela, ki jo zanima, preusmerjena na drugo mesto. Družba Retriever Sverige pa nasprotno meni, da se stranka ob kliku na eno od teh povezav jasno zaveda, da je preusmerjena na drugo mesto.
- 9 Pritožnice v postopku v glavni stvari so proti družbi Retriever Sverige vložile tožbo pri Stockholms tingsrätt (okrožno sodišče v Stockholmu) z namenom prejetja nadomestila, ker je ta družba brez njihovega dovoljenja izkoriščala nekatere njihove članke, tako da jih je dala na voljo svojim strankam.
- 10 Stockholms tingsrätt je s sodbo z dne 11. junija 2010 zavrnilo njihov zahtevek. Pritožnice v postopku v glavni stvari so nato zoper to sodbo vložile pritožbo pri Svea hovrätt (pritožbeno sodišče Svea).
- 11 Pritožnice v postopku v glavni stvari so pred tem sodiščem zlasti zatrjevale, da je družba Retriever Sverige kršila njihovo izključno pravico dajanja svojih del na voljo javnosti, ker naj bi stranke te družbe zaradi storitev, ki jih ponuja njeno spletno mesto, imele dostop do njihovih del.
- 12 Družba Retriever Sverige se brani s trditvijo, da zagotavljanje seznamov spletnih povezav do del, ki so priobčena javnosti na drugih spletnih mestih, ne pomeni dejanja, ki bi lahko posegalo v avtorsko pravico. Družba Retriever Sverige trdi tudi, da ne gre za nikakršno posredovanje katerega koli zavarovanega dela, saj s svojim delovanjem zgolj opozarja svoje stranke na spletna mesta, na katerih so dela, ki jih zanimajo.
- 13 V teh okoliščinah je Svea hovrätt prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
 - „1. Ali dejstvo, da nekdo, ki ni imetnik avtorske pravice na nekem delu, na svojem spletnem mestu do tega dela ponuja klikljivo povezavo, pomeni priobčitev javnosti v smislu člena 3(1) Direktive [2001/29]?
 2. Ali je pri preučitvi prvega vprašanja pomembno, da je delo, na katero se povezava nanaša, na spletnem mestu interneta dostopno vsakomur brez omejitev, ali da je dostop kakor koli omejen?
 3. Ali je pri preučitvi prvega vprašanja treba razlikovati med primerom, v katerem se je delo, potem ko je uporabnik kliknil na povezavo, prikazalo na drugem spletnem mestu, in primerom, v katerem se je delo, potem ko je uporabnik kliknil na povezavo, prikazalo tako, da je imel uporabnik vtis, da je prikazano na istem spletnem mestu?
 4. Ali lahko država članica zagotavlja širše varstvo avtorjevih izključnih pravic, tako da določi, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v členu 3(1) Direktive 2001/29?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prva tri vprašanja

- 14 Predložitevno sodišče želi s prvimi tremi vprašanji, ki jih je treba preučiti skupaj, v bistvu izvedeti, ali je treba člen 3(1) Direktive 2001/29 razlagati tako, da to, da spletno mesto ponuja klikljive povezave do zavarovanih del, ki so na voljo na drugem spletnem mestu, pomeni priobčitev javnosti, kot je opredeljena v tej določbi, pri čemer je treba upoštevati, da so na tem drugem mestu zadevna dela prosto dostopna.
- 15 Glede tega je iz člena 3(1) Direktive 2001/29 razvidno, da mora vsako priobčitev dela javnosti dovoliti imetnik avtorske pravice.
- 16 Tako je mogoče na podlagi te določbe sklepati, da pojem priobčitev javnosti združuje dva kumulativna elementa, in sicer „priobčitev“ dela in priobčitev tega dela „javnosti“ (glej v tem smislu sodbo z dne 7. marca 2013 v zadevi ITV Broadcasting in drugi, C-607/11, točki 21 in 31).
- 17 Prvega od teh elementov, torej obstoj „priobčitev“, je treba razumeti široko (glej v tem smislu sodbo z dne 4. oktobra 2011 v združenih zadevah Football Association Premier League in drugi, C-403/08 in C-429/08, ZOdl., str. I-9083, točka 193), zato da bi se, kot je razvidno zlasti iz uvodnih izjav 4 in 9 Direktive 2001/29, zagotovila visoka stopnja varstva imetnikom avtorske pravice.
- 18 V obravnavani zadevi je treba navesti, da to, da neko spletno mesto ponuja klikljive povezave do zavarovanih del, ki so brez kakršne koli omejitve dostopa objavljena na drugem mestu, uporabnikom prvega mesta zagotavlja neposreden dostop do navedenih del.
- 19 Iz člena 3(1) Direktive 2001/29 pa je razvidno, je za „priobčitev“ dovolj že, da je delo javnosti dano na voljo tako, da imajo lahko osebe, ki jo sestavljajo, do njega dostop, pri čemer ni odločilno, ali so uporabile to možnost (glej po analogiji sodbo z dne 7. decembra 2006 v zadevi SGAE, C-306/05, ZOdl., str. I-11519, točka 43).
- 20 Zato je treba v okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, zagotavljanje klikljivih povezav do zavarovanih del opredeliti kot „dajanje na voljo“ in posledično kot „priobčitev“ v smislu navedene določbe.
- 21 V zvezi z drugim od zgoraj navedenih elementov, da mora biti zavarovano delo dejansko priobčeno „javnosti“, je iz člena 3(1) Direktive 2001/29 razvidno, da ta določba kot „javnost“ opredeljuje nedoločeno število potencialnih naslovnikov, pri tem pa mora biti število oseb dovolj veliko (zgoraj navedeni sodbi SGAE, točki 37 in 38, in ITV Broadcasting in drugi, točka 32).
- 22 Priobčitev, kakršno izvaja upravljavec spletnega mesta z uporabo klikljivih povezav, pa je namenjena vsem potencialnim uporabnikom mesta, ki ga upravlja ta oseba, torej nedoločenemu in dovolj velikemu številu naslovnikov.
- 23 V teh okoliščinah je treba šteti, da zadevni upravljavec izvaja priobčitev javnosti.
- 24 Po tej ugotovitvi je treba navesti še, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso za to, da bi bila s pojmom „priobčitev javnosti“ v smislu člena 3(1) Direktive 2001/29 zajeta priobčitev, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, ki se nanaša na ista dela kot prvotna priobčitev in ki je bila tako kot prvotna priobčitev izvedena na spletu, torej z uporabo iste tehnične metode, potrebno tudi, da je naslovljena na novo javnost, torej na javnost, ki je imetniki avtorske pravice niso upoštevali, ko so dovolili prvotno priobčitev javnosti (glej po analogiji zgoraj navedeno sodbo SGAE, točki 40 in 42; sklep z dne

18. marca 2010 v zadevi *Organismos Sillogikis Diacheirisis Dimiourgon Theatrikon kai Optikoakoustikon Ergon*, C-136/09, točka 38, in zgoraj navedeno sodbo *ITV Broadcasting in drugi*, točka 39).

- 25 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da dajanje na voljo zadevnih del z uporabo klikljive povezave, kakršno je to v postopku v glavni stvari, ne pomeni priobčitve zadevnih del novi javnosti.
- 26 Ciljna javnost prvotne priobčitve so bili namreč vsi potencialni obiskovalci zadevnega mesta, ker so ob upoštevanju, da dostop do del na tem mestu ni bil omejen z nobenim ukrepom, do njih lahko prosto dostopali vsi uporabniki spleta.
- 27 V teh okoliščinah je treba ugotoviti, da kadar so vsi uporabniki drugega mesta, ki so jim bila zadevna dela priobčena z uporabo klikljive povezave, lahko do teh del na mestu, na katerem so bila prvotno priobčena, dostopali neposredno brez posredovanja upravljavca tega drugega mesta, je treba uporabnike mesta, ki ga upravlja ta upravljavec, šteti za potencialne naslovnike prvotne priobčitve in torej za del javnosti, ki so jo imetniki avtorske pravice upoštevali, ko so dovolili prvotno priobčitev.
- 28 Ker torej ne gre za novo javnost, dovoljenje imetnikov avtorske pravice za takšno priobčitev javnosti, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, ni potrebno.
- 29 Ta ugotovitev ne more biti omajana, če bi moralo predložitveno sodišče ugotoviti, kar iz spisa ni jasno razvidno, da se takrat, ko uporabniki spleta kliknejo na zadevno povezavo, delo pojavi tako, da se zdi, da je prikazano na mestu, na katerem je povezava, čeprav to delo dejansko izvira iz drugega mesta.
- 30 Namreč, ta dodatna okoliščina nikakor ne spreminja ugotovitve, da to, da eno spletno mesto vsebuje klikljivo povezavo do zavarovanega dela, ki je objavljeno in prosto dostopno na drugem mestu, uporabnikom prvega mesta daje dostop do tega dela in torej pomeni priobčitev javnosti. Ker pa ne gre za novo javnost, za takšno priobčitev javnosti nikakor ni potrebno dovoljenje imetnikov avtorske pravice.
- 31 Nasprotno pa je treba v primeru, da klikljiva povezava uporabnikom mesta, na katerem je ta povezava, omogoča obiti omejevalne ukrepe, ki so sprejeti na mestu, na katerem je zavarovano delo, da bi se dostop javnosti omejil samo na naročnike in zato pomeni poseg, brez katerega ti uporabniki ne bi mogli pregledovati razširjenih del, vse te uporabnike obravnavati kot novo javnost, ki je imetniki avtorske pravice niso upoštevali, ko so dovolili prvotno priobčitev, tako da je za takšno priobčitev javnosti potrebno dovoljenje imetnikov. Za tak primer gre zlasti, kadar delo na mestu, na katerem je bilo prvotno priobčeno, ni več dostopno javnosti ali lahko odslej do njega na tem mestu dostopa samo omejena javnost, medtem ko je na drugem spletnem mestu dostopno brez dovoljenja imetnikov avtorske pravice.
- 32 V teh okoliščinah je treba na prva tri postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 3(1) Direktive 2001/29 razlagati tako, da to, da eno spletno mesto vsebuje klikljive povezave do del, ki so prosto dostopna na drugem spletnem mestu, ne pomeni priobčitve javnosti, kot je opredeljena v tej določbi.

Četrto vprašanje

- 33 Predložitveno sodišče želi s četrtem vprašanjem v bistvu izvedeti, ali je treba člen 3(1) Direktive 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje temu, da lahko država članica imetnikom avtorske pravice zagotavlja širše varstvo s tem, da določi, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v tej določbi.

- 34 Glede tega je med drugim iz uvodnih izjav 1, 6 in 7 Direktive 2001/29 razvidno, da so njeni cilji zlasti odprava zakonodajnih razlik in pravne negotovosti, ki obkrožajo varstvo avtorske pravice. Dopustitev, da bi lahko država članica imetnikom avtorske pravice zagotavljala širše varstvo s tem, da bi določila, da pojem priobčitev javnosti zajema tudi druga dejanja od tistih, na katera se nanaša člen 3(1) Direktive 2001/29, pa bi ustvarjala zakonodajne razlike in zato pravno negotovost za tretje osebe.
- 35 Zato bi bil želeni cilj Direktive 2001/29 zagotovo ogrožen, če bi lahko različne države članice pojem priobčitev javnosti razumele, kot da zajema več dejanj, kot je določeno v členu 3(1) te direktive.
- 36 V uvodni izjavi 7 navedene direktive je res navedeno, da njen namen ni odstranitev ali preprečitev razlik, ki ne prizadenejo delovanja notranjega trga. Vendar je treba ugotoviti, da bi priznanje možnosti državam članicam za določitev, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v členu 3(1) navedene direktive, nujno prizadelo delovanje notranjega trga.
- 37 Zato člena 3(1) Direktive 2001/29 ni mogoče razumeti, kot da državam članicam dovoljuje, da imetnikom avtorske pravice zagotovijo širše varstvo s tem, da določijo, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v tej določbi.
- 38 Te ugotovitve ne omaja okoliščina, ki jo v pisnih stališčih izpostavljajo pritožnice v postopku v glavni stvari, da člen 20 Bernske konvencije določa, da lahko države podpisnice med seboj sklepajo „posebne aranžmaje“, da bi z njimi imetnikom avtorske pravice dale širše pravice, kot pa jim jih priznava navedena konvencija.
- 39 Glede tega zadošča opozoriti, da država članica, kadar lahko na podlagi sporazuma sprejme ukrep, ki je v nasprotju s pravom Unije, ni pa tega dolžna storiti, takega ukrepa ne sme sprejeti (sodba z dne 9. februarja 2012 v zadevi Luksan, C-277/10, točka 62).
- 40 Ker bi bil cilj Direktive 2001/29 s takim razumevanjem pojma priobčitev javnosti, da ta zajema več dejanj, kot je določeno v členu 3(1) te direktive, zagotovo ogrožen, država članica ne sme uporabiti možnosti, ki ji jo priznava člen 20 Bernske konvencije.
- 41 Zato je treba na četrto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) Direktive 2001/29 razlagati tako, da nasprotuje temu, da lahko država članica imetnikom avtorske pravice zagotavlja širše varstvo s tem, da določi, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v tej določbi.

Stroški

- 42 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

- 1. Člen 3(1) Direktive 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi je treba razlagati tako, da to, da eno spletno mesto vsebuje klikljive povezave do del, ki so prosto dostopna na drugem spletnem mestu, ne pomeni priobčitev javnosti, kot je opredeljena v tej določbi.**
- 2. Člen 3(1) Direktive 2001/29 je treba razlagati tako, da nasprotuje temu, da lahko država članica imetnikom avtorske pravice zagotavlja širše varstvo s tem, da določi, da pojem priobčitev javnosti zajema več dejanj, kot je določeno v tej določbi.**

Podpisi